

Отруйні рослини

У світі відомо більше 500 тисяч видів рослин, з яких багато отруйних для людини, бо вони містять у великій концентрації біологічно активні речовини - алкалоїди, глікозиди, сапоніни, ток-сальбуміни, органічні кислоти, смоли, ефіри.

Отруйність рослини залежить від фази розвитку, її віку, умов росту - клімату, складу ґрунту. Отруйною є певна частина рослини - квітка, насіння, кора, листя, але є і повністю отруйні рослини. Багато рослинних отрут використовують як ліки, на чому і базується фітотерапія - лікування речовинами рослинного походження. Багато лікарських рослин можуть стати отруйними, якщо їх неправильно вживати, збирати та зберігати.

Небезпечними можуть бути у приміщенні навіть великі букети з магнолій, лілій, черемухи, маку. Вони можуть викликати головний біль, нездужання, головокружіння, запаморочення. Треба знати найбільш розповсюджені отруйні рослини, які можуть мати дуже привабливий вигляд і зустрітися у природі, ботанічних садах, дендропарках.

Хоча бактерії та гриби нині відносять до самостійних царств організмів, деякі з них традиційно розглядають разом з отруйними рослинами.

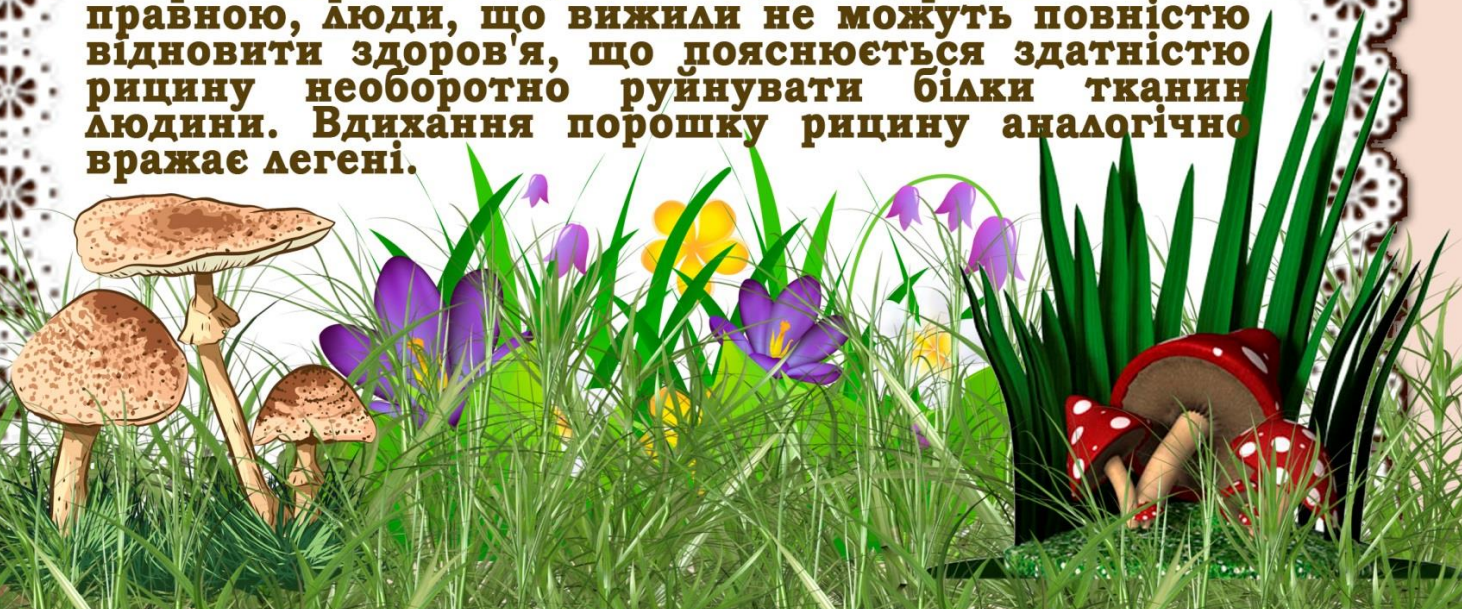
Більшість отруйних рослин росте в тропічних країнах. У світі відомо близько 10 тис. видів отруйних рослин, з яких в Україні росте до 250-300 видів.

Рицина

В насінні міститься рослинна отрута білкової природи. Цей білок незворотно і специфічно зв'язує вуглеводи. Токсична дія рицину полягає у зв'язуванні своїм В-ланцюгом з рецептором на поверхні клітини, подальшому розщепленні дисульфідного зв'язку і проникненні вивільненого при цьому ланцюга А до самої клітини. В клітині ланцюг А взаємодіє з субодинамицями рибосоми, порушуючи синтез білків. Прийом всередину насіння рослини викликає ентерит, блювоту і коліки, кровотечі з шлунково-кишкового тракту, порушення водно-електролітного балансу і смерть через 5-7 днів. Шкода здоров'ю є неоправною, люди, що вижили не можуть повністю відновити здоров'я, що пояснюється здатністю рицину необоротно руйнувати білки тканин людини. Вдихання порошку рицину аналогічно вражає легені.

Дурман звичайний

Пагони, листки, плоди і насіння дуже отруйні через наявність в них алкалоїдів – атропіну та ін., хоча їх використовують для виготовлення лікарських препаратів. При самолікуванні чи випадковому вживанні можливе важке отруєння.

Блекота чорна

У коренях, які схожі на корені петрушки, знаходяться сильнотоксичні алкалоїди, що спричиняють значні отруєння.

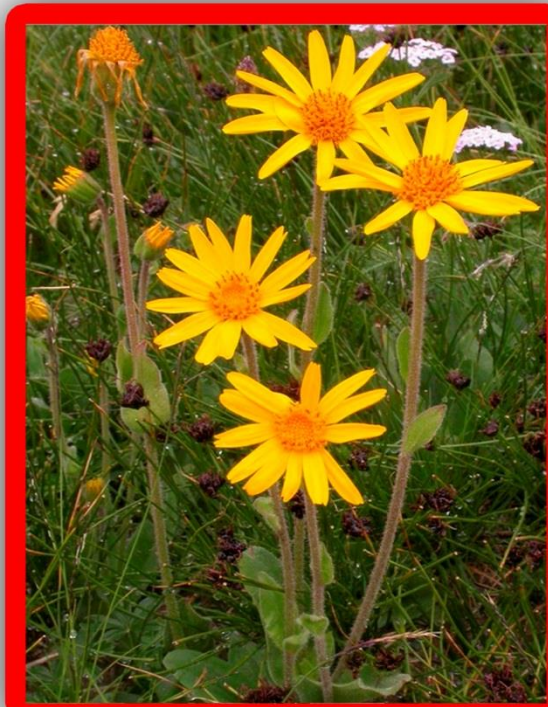
Беладонна звичайна

Містить у значній кількості отруйні алкалоїди, зокрема, атропін. Отруйні речовини із соку плодів беладонни спричиняють важке отруєння при самолікуванні чи їх вживанні.

Арніка гірська

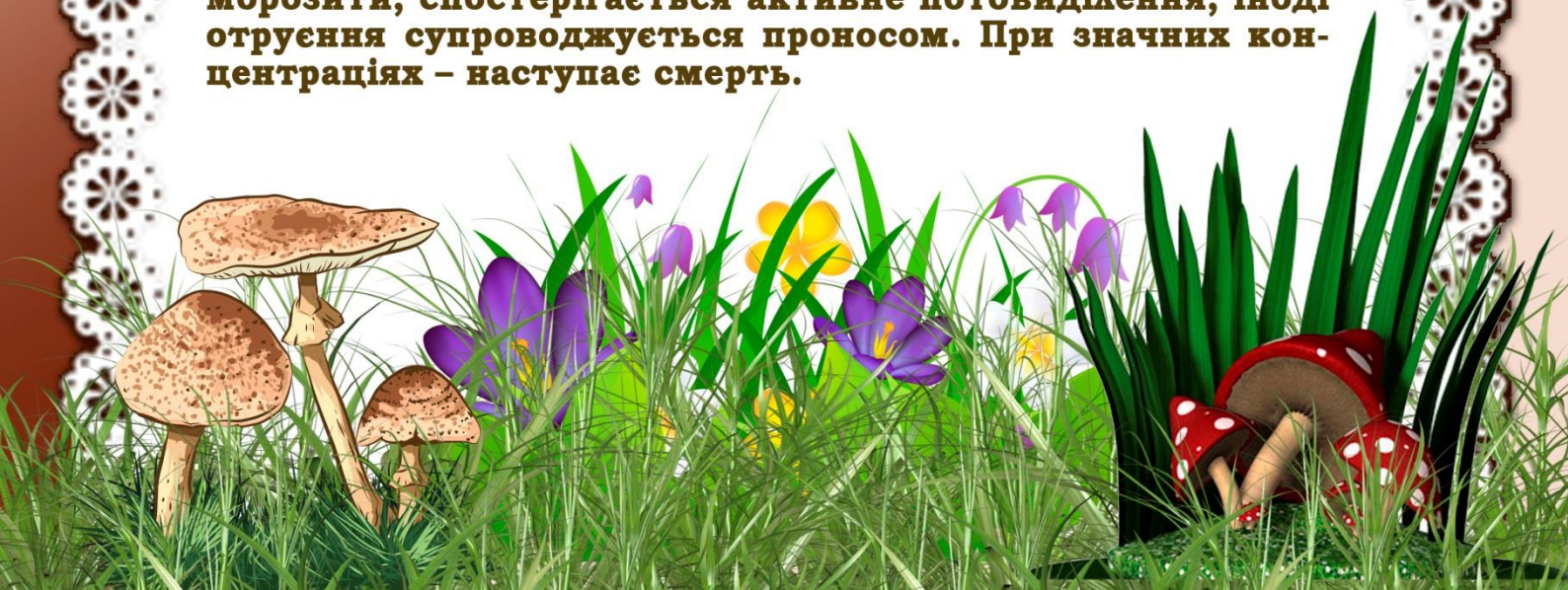
Жовтогарячі квіти Арніки гірської на альпійських і післялісових луках Карпат завжди причаровують туристів, проте, ця рослина є отруйною, оскільки містить алкалоїд геленалін. Дана речовина легко проникає через слизові оболонки та шкіру в організм, спричинюючи інтоксикацію. Дія геленаліну не є такою потужною, як алкалоїди і глікозиди вище згаданих видів, але при приготуванні чаїв чи спиртових витяжок можливе передозування ним. При цьому спостерігається нудота, ускладнене дихання, блювота, пітливість, кишкові коліти, пронос, можлива зупинка серця.

Борець

Ззовні Борці (Аконіт) дуже схожі між собою і їх може розрізнити лише фахівець. Аконіти здавна використовуються у традиційній китайській та індійській медицинах, у Європі їх застосовували з часів Давньої Греції та Риму. н дуже швидко поглинається слизовими оболонками рота і кишківника, проте, що найцікавіше, так само швидко він проникає через шкіру у організм. Дія отрути проявляється уже через кілька хвилин (!) – виникає відчуття оніміння (парестезія) у ділянці проникнення токсину, яке розповсюджується по всьому організмі, згодом настає повна втрата чутливості (анестезія), починає морозити, спостерігається активне потовиділення, іноді отруєння супроводжується проносом. При значних концентраціях – настає смерть.

Наперстянка великоквіткова

Отрути на основі Дигіталісу відомі ще з античності, вважається, що саме настоянкою Наперстянки на вині було отруєно Олександра Македонського. У середньовічній Європі з неї виготовляли ліки, проте дуже часто траплялись детальні випадки, тому популярність настоянок з цієї рослини зійшла нанівець. Лише у XIX столітті спиртові витяжки з наперстянки були введені у медицину з метою лікування серцево-судинних захворювань. У англійській мові Наперстянка отримала дві назви: Дзвоник мерця та Відьмин вогонь. На відміну від двох попередніх видів, Дигіталіс грандіфлора є менш отруйним. Основним токсином є глікозид дігітоксин, який міститься в усіх частинах рослини. Симптоми отруєння проявляються у вигляді нудоти, блювоти, кишкових колітів, анурексії, проносу, гарячки і марення, згодом розпочинаються галюцинації, послаблення кров'яного пульсу, тремору, конвульсій та смерті.

Чемериця біла

В Україні зростає два види, – власне, Чемериця біла та Чемериця чорна - українські ботаніки виокремлюють ще третій вид – Чемерицю Лобея, хоча це лише підвид Чемериці білої. Токсичність цієї рослини була відома ще у Елладі та Давньому Римі. Її завжди використовували для виготовлення сильнодіючих отрут і не лише з метою вбивства певної особи, але й проти шурів та бліх... Найбільш токсичною частиною Чемериці є її м'ясисте кореневище. На основі Чемериці розробляють лікарства проти раку. Листя, стебла і квіти містять значно менші концентрації токсинів, проте, можуть спричинити сильне отруєння. Чемериця діє на нервову систему людини, спричинюючи блокаду передачі нервових імпульсів, зупинку дихання та серцебиття... Симптоми отруєння проявляються впродовж кількох годин після вживання Чемериці – це нудота, блювота, розкоординація рухів (людина наче п'яна), параліч і смерть.

Вовчі ягоди

Дафне мезереум – представлений життєвою формою куща, заввишки до 1,5 м. В Україні зростає 5 видів - це найбільш токсична рослина. Усі частини рослини містять сильнотоксичні дафнетоксини: дафнін, коконін – алкалоїди, мезереїн – токсична смола. Вовчі ягоди не поїдаються жодними тваринами. Вважається, що смертельною дозою для людини є 10-15 ягід, які мають дуже привабливий яскраво-червоний колір. Симптоми отруєння проявляються впродовж кількох годин після споживання – це тремор рук, розширення зіниць очей, набряк слизових оболонок ротової порожнини і носоглотки, їх крововиливи, блювота, пронос, непритомність і можлива смерть.

